

519952
NACZELNE DOWODZTWO W.P.

=====
/Sztab Generalny/
=====

Biuro Ewidencyjne /Ew.6./

Nr. 41300/1110
REFERAT INFORMACYJNY.

z dnia 15 września 1920 roku.

LITWA.
=====

1/. Sprawy Wojskowe
=====

Według ostatnich danych stan liczebny armji litewskiej nie przekroczył 40.000 ludzi i 1.00 dział.

W sierpniu przeprowadzona została mobilizacja 2-ech roczników, oraz powołano zdemobilizowanych dawnych oficerów i podoficerów. Zarządzenie o mobilizacji stoi w związku z sytuacją jaka się ostatnio wytworzyła przez ofensywę bolszewicką na froncie polskim.

Jeden rocznik obliczany jest na 15.000 ludzi, czyli ze stan armji litewskiej wynosiłby obecnie do 70.000 ludzi wliczając w to formacje zapasowe i pograniczne. Jednakże wobec opornego stanowiska chłopów litewskich, odnoszących się krytycznie do zarządzeń mobilizacyjnych wątpliwem jest czy stan liczebny armji litewskiej może się podnieść do tej liczby. Należy przypuszczać, iż stan bojowy obecnie wynosi do 30.000 bagn., i szabl., do 300 k.m. i 100 dział; 12 aparatów lotniczych, kilka czołgów i 4 - 5 lokomotyw pancernych.

Organizacja Armji.

Stanowisko Naczelnego Wodza ostatnio zostało zniesione, najwyższym wojskowym jest minister wojny ppłk. ZUKAS.

Szefem Sztabu płk. KLESZCZYNSKI = człowiek bez zdolności. Poprzedni Nacz. Wódz gen. NASTOPKA z powodu nałogu pijaństwa został usunięty i otrzymał dowództwo jednej z dywizji. Szef Sztabu zaś jego płk. KACHE został zdymisjonowany. Jednym ze zdolniejszych wyższych oficerów armii litewskiej uważany jest obecny inspektor armii gen. ZUKOWSKI, który jednak mimo ogólnej sympatii w szeregach armii nie ma zaufania u partji będącej u steru rządu. ZUKOWSKI upatrzony jest przez pewne sfery wojskowe na przyszłego naczelnego wodza.

Skład armji.

Piechota. Litwini posiadają trzy dyw. piech. już sformowane. Rozpoczęto formować także czwartą dyw.

Dywizja zasadniczo składa się z 3-ch pułków piechoty. Pułk piechoty posiada 3 baony po 3 komp. Do składu pułku należy kompanja k.m., kompanja sztabowa, pluton granadjerów, pluton telefoniczny, oddział konnych wywiadowców, szkoła podoficerska i kolumna taborowa.

Wyjątkowo baony 5-go pułku piechoty liczą po 4 komp. piech. i 1 komp. k.m.

Etaty. Kompanja linjowa: liczy 4-ch oficerów, 17 podoficerów, 145 szeregowych = razem 162 bagn.

Kompanja K.M. = 4-ch oficerów, 17 podoficerów, 75 szeregowych i 9 k.m.

Kompanja Sztabowa = 3-ch oficerów, 24 podoficerów, 210 szereg.

Pluton Granadjerów = 3-ch of., 12 podof., 68 szereg.

Pluton telefonistów = 3-ch of., 13 podof., 164 szereg.

36 ap. telefonicznych i 120 km. kablu.

Oddział Konnych Wywiadowców = 3-ech of., 9 podof., 54 żoł.
ców.

Szkola Podoficerska = 4-ech of., 15 podof., około 100 szereg.

Cypli pułk liczy 2.072 szereg., 244 podof., 130 of., i 66 szabl.

Praczuje to stać konieczne w oddziałach z etatom nieliczniejszej się zgodzają. Stan bojowy dywizji liczy się 7.536 ludzi.

Ordre de Bataille Armii Litewskiej / patrz zał./

Artylerja Dotychczas istnieją niepełne 2 pułki art

1. pułk p. = składa się z 6-ciu baterji art. pol. po 4 działa i 1 bat. haubic.

2. pułk p. = liczy tylko 3 bat. pol.

W ostatnim czasie artylerja miała być zreorganizowana = pułk liczyć miał 4 bat. W ten sposób utworzonoby 3 pułki art. prawdopodobnie dla każdej dywizji po jednym.

Kawalerja 1 pułk husarów, 4 szwad. po 120-150 szabl.

Oddziały Zapasowe. Każdy pułk piechoty posiada swój baon zapasowy. Baony te uszycją się nawet pułkami zapasowymi. Niskóre z nich liczą po 6-8 komp. Dotychczas istnieje takas 10, 11 i 12 baony zapasowe stwierdzaloby to formowanie 4-ej dyw. piech. 10, 11 i 12 p.p.

Straz Pograniczna. Oprócz wymienionych regularnych oddziałów istnieje takas 1 bryg. strazy pogr. składająca się z 2-ech pułków.

Lotnictwo. Eskadra lotnicza litewska składa się z 12 aparatów lotniczych. Parsi lotnicze znajdują się pod

Kielmami i Szawłami. Instruktorami są przeważnie oficerowie niemieccy.

Czołgi. W lipcu litwini otrzymali od Anglii kilka czołgów, obsługiwaniu których Anglicy cwiczą litwinów w Rydze.

Korpus Oficerski. Korpus oficerski przedstawia się bardzo marnie. Duży procent stanowią byli oficerowie rosyjscy, mówiący nawet po rosyjsku. Jedynie absolwenci szkół oficerskich litewskich, czują się patriotami litewskimi. Oficerów z armji niemieckiej niewiele. Ogólnie panuje lekceważenie przeszkolonych. Często panuje rozgoryczenie z powodu podporządkowania się starszym oficerom fachowcom nielubianym nacjonalistom.

Instruktorami specjalistami przy organizowaniu armji litewskiej byli przeważnie oficerowie francuscy i Anglicy, obecnie litwini mają już instruktorów własnych.

Korpus Podoficerski. Stanowią starszy podoficerowie rosyjscy, część z armji niemieckiej i ze szkół podoficerskich pułkowych.

Duży procent szeregowych tworzą ochotnicy, którzy do armji wstępnali dzięki osobistemu oddaniu własnej wojny. Dyscyplina wśród żołnierzy i oficerów armji litewskiej słaba. Z powodu złego zaprowadzenia zdawają się często buntować, przed szeregami wypuszczają żołd. Wśród żołnierzy daje się odczuwać ogólna niechęć do wojska. Przedewszystkiem zauważa się obawę przed wojną z bolszewikami, natomiast przeciwko Polakom odczuwa się wrogi nastrój, wynikający z ciągłej agitacji, prowadzonej przez partje szowinistyczne w szeregach

armji. Wśród ludności cywilnej miejskiej istnieje organizacja strzelecka rekrutująca się przeważnie z uczącej się młodzieży i popierana przez rząd. Organizacja ta ma na celu stworzenie obrony narodowej w razie wojny, posiada przeszło 30.000 kar. do natychmiastowego użycia. Najbardziej rozwiniętą jest w południowych okolicach Litwy.

Uzbrojenie. Armja litewska posiada przeważnie karabiny niemieckie, następnie angielskie i bardzo użyte procent rosyjskich. Działa niemieckie, angielskie i francuskie. Oprócz karabinu i 120.naboji każdy żołnierz posiada po 2 granaty ręczne.

Wyekwipowanie i umundrowanie. Każdy żołnierz posiada 2 łańdownice skórzane, pas skórzany, plecak, / przeważnie angielski/, chlebak, /niemiecki/ koc, parę butów i dwie swiany białizny. Umundrowanie nowe amerykańskie. Czapka w rodzaju maciejówki, obwiedziona kantem i lampasem koloru zależnie od rodzaju broni. Bluza = frencz angielski, płaszcz amerykański, spodnie różne.

Piechota, kawalerja i artylerja noszą jednakowy mundur, różniący się tylko kolorem kantów i lampasów na frenczu na czapce i spodniach.

Kolory Broni: piechota = żółty, kawalerja = biały, artylerja = czerwony, oddziały techniczne = czarny.

Stopnie podoficerskie odznaczone są paskami koloru rodzaju broni wpoprzek kołnierza: kapral = 1 pasek, plutonowy = 2 paski, sierżant = 1 szeroki pasek.

Stopnie Oficerskie oznaczane są gwiazdkami na trójkątach wyłogach na kołnierzach = kolor = rodzaju broni.

Podporucznik i gwiazdkę, porucznik 2 gwiazdki, kapitan

tan 3 gwiazdki / gwiazdki umieszczone są na wzór austriackich/.

Major 1 gwiazdkę na trójkącie obszytym srebrnym galonem.

Podpułkownik 2 gwiazdki, pułkownik 3 gwiazdki, generał na czerwonym trójkącie obszytym srebrnym galonem herb Litewski / Pogoń /.

Dylokacja Wojsk Litewskich. /patrz zał. Nr.2./

Zatarg polsko-litewski. W związku z rozwijającą się ofensywą polską w końcu sierpnia b.r. i cofaniem się bolszewików wytworzyła się konieczność bezpośredniego zetknięcia się wojsk polskich i litewskich. Obawiając się tego momentu władze litewskie wysłały do Rządu Polskiego depeszę w sprawie neutralności i z propozycją ustalenia i przyjęcia linii demarkacyjnej; Grabowo = Augustów = Sztabin, stojąc na tem stanowisku, iż Litwa nie uznaje linii Foch'a za obowiązującą, gdyż linja ta była oznaczoną w warunkach specjalnych, bez udziału ani też zezwolenia Rządu Litewskiego i nie była nigdy przez Rząd akceptowaną. Chcąc uniknąć rozlewu krwi i dać dowód swej pokojowej i przyjaznej polityki rząd litewski proponuje wysłanie delegatów celem porozumienia się w tej sprawie. Wojskowa delegacja polska wysłana do Kowna 29. b.m. nie doszła z władzami wojskowymi litewskimi do żadnych konkretnych rezultatów, z powodu tego, iż zajęciem Suwałk przez wojska polskie rzekomo polacy dali powód do zerwania nawiązanego się porozumienia i zauszają tym do zbrojnego zaangażowania ze strony Litwy.

Akcje posuwania się wojsk polskich na Suwalszczyźnie do dnia 2. września miały charakter spokojny, gdyż oddziały litewskie otrzymały rozkaz unikania walk z polakami, a w razie nas energicznego nacierania ze strony wojsk polskich protestować i wycofywać się przed przeważającymi siłami. Dopiero dnia 2/IX Nacz. Dow. Wojsk. Litewskich wydało rozkaz zajęcia linii Lipsk = Dąbrowa = Krasny = Bór = Sztabin = Komaszówka = Bisko Brzagi = Zernowo = Turów i odpiąć zbrojnie dalsze posuwanie się oddziałów polskich.

Front ten został wzmocony trzema pułkami piechoty i z tej linii rozpoczęli litwini kontratację. Zadanie litwinów było odcięcie grupy wojsk polskich, operującej w rejonie Suwałk; w tym celu część wojsk litewskich skierowaną została na południe - zachód dla przecięcia linii kolejowej Augustów - Suwałki.

Ruch ten został całkowicie zlikwidowany uderzeniem kawalerji polskiej na tyły tej grupy, w rezultacie tego 50. kilkaset jeńców litewskich dostało się w ręce polskie.

Po tej nieudanej akcji pułki litewskie zmuszone zostały do wycofania się z linii Grabowo = Augustów = Dąbrowa poza linię demarkacyjną Focha, grupując się w rejonach Kalwarji, Punks, Sopoćkinie.

Dnia 13. b. c., wskutek wyrażonych chęci porozumienia się w sprawie zaszłego konfliktu zbrojnego między Litwą a Polską, zostały przerwane dotychczasowe działania z obu stron. Wojska litewskie i polskie otrzymały rozkaz zatrzymania się na obecnie zajmowanej linii i

zaprzestania wszelkiej siły.

Delegacja wojskowa litewska przybyła dnia 14. b. m., do Kälwarji gdzie miała się spotkać z delegatami polskimi.

Stosunki litewsko-bolszewickie.

Litwa w stosunku do bolszewików trzyma się z rezerwą a nawet zdradza tendencję do zachowania dobrych stosunków, unikając wszystkiego co mogłoby wywołać niepożądane ekscesy ze strony bolszewików. Litwa w tym względzie liczy się z bezwzględnością bolszewicką, jej siłą, w którą całkowicie wierzy i obawia się następstw jakieby dla niej mogłyby wyniknąć ze zbrojnego konfliktu z bolszewikami. Wskutek tego Litwa nie stawia trudności przechodzeniu, rozbitym na ironie polskim bolszewikom przez swoje terytorjum do Rosji, jak również nie może kategorycznie zabronić przewożenia transportów wojskowych bolszewickich linją kolejową Wilno = Grodno, odstąpić jej przez tych ostatnich.

To ugodowe stanowisko w stosunku do bolszewików, jak również bezpośrednia styczność wojsk litewskich z bolszewickich na obszarach, przyznanych jej traktatami pokojowymi, a dotychczas jeszcze nie opuszczonych przez bolszewików, porozumiewanie się co do obejmowania miejscowości z których stopniowo wycofują się bolszewicy, stawia litwinów w fałszywym świetle, zarzucając im kompromisy z bolszewikami, skierowane przeciwko polakom.

Stosunki litewsko-łotewskie.

W okresie maksymalnym rozwoju ofensywy bolszewickiej, litwini zwrócili swą szczególną uwagę na możliwie jak najkorzystniejsze przesunięcie swej prowizorycznej linii granicznej z Łotwą. Poszczególne oddziały litewskie

przekroczyły ją w kilku punktach Iłłuksztąnszczyzny, obsadzając szereg gmin. Równocześnie litwini skoncentrowali poważniejsze siły na wschód od Połangi z widocznym zamiarem obsadzenia wysuniętego na południe pasa wybrzeża Kurlandji. Oddziały łotewskie wybrzeża otrzymały rozkaz bezwzględnej obrony. To stanowisko łotyszów, lecz znacznie więcej ofensywa polska na północy = poskromiły zamia-ry litwinów.

Wysłana do Kowna wojskowa delegacja łotewska osiągnęła tymczasowe porozumienie: miasto Subat podzielono na dwie części /północna dla Łotwy/, a dalej granica biegnie wzdłuż drogi na Iłłuksztę, Bunkiszki, Policzynę, Pokropiszki, Turmont.

Obszar pomiędzy m. Subatem = Iłłuksztą, Bunkiszki, Policzyna, Turmont, Smolina, Olejniki, Sabali, Gudy, Jodany podlega decyzji sądu rozjemczego. Obie strony zgodziły się na arbitraż Anglii. Jak to powyżej podana przewizoryczna linja graniczna wskazuje, litwini otrzymali dostęp do Dzwiny. Jest to ze strony Łotwy ustępstwem, które w połączeniu z dotychczasową polityką rządu łotewskiego w stosunku do Litwy, oraz zachowania się prasy łotewskiej naogół bardzo umiarkowane, wskazuje, że miarodajne czynniki łotewskie stoją na wyraznie ugruntowanym stanowisku utrzymania dobrych stosunków z Litwą na przyszłość oraz doprowadzenia do daleko idącego zbliżenia.

1. O T W A .

Sprawy wewnętrzne.

W sytuacji wewnętrznej na Łotwie niewiele się zmieniło. Wiedomość o obaleniu rządu ULMANISA okazała się dla Łotwian nieprzerwanym i w kraju panuje jak dotąd spokój. Obecnie socjaliści łotewscy i

na czele, atakują gwałtownie gabinet ULMANISA w powołań reformy agrarnej. Dwa punkty rządowego projektu reformy agrarnej wskazane są głównie przez socjalistów.

1/ odszkodowanie dla właścicieli wyzuczonych z majątku 2/ pozostawienie im prawa na korzystanie z maksimum

socjaliści zarzucają ULMANISOWI, że broni interesów burżuazji /ponieważ większość chłopów wiejskich na Łotwie

kompromisu, polegającego na przyznaniu odszkodowania z

oni, że przesłonią całą reformę agrarną na teren poza parlamentarny.

Agitacja komunistyczna szerzona jest na Łotwie przez bolszewików Łotewskich STROKĄ i DANISZKIEWICZĄ. Władzą o tej chwili kierują "Bracia Leśni", mające

waną służbę kurjerską i staczające z policją i wojskiem formalne bitwy.

Jednym z najważniejszych faktów któreby ułatwiły Łotwie ostateczne uporządkowanie swych stosunków wewnętrznych byłoby uznanie jej "De jure" z granicami należycie ubezpieczniami Wszelisko Noty Stanów Zjednoczonych z dn. 9/VIII=20 stoi na wręcz przeciwnym stanowisku i nie zdaje się przyznawać prawa Łotwie do ostatecznego oderwania się od Rosji. W stosunku do tej ostatniej Łotwa, w czasie powodzeń bolszewików na polskim froncie była postawiona w bardzo trudnym położeniu. Łotwa było do zrozumienia, że Rosja Sowiecka, po pobiciu najgroźniejszego przeciwnika, pokonywała najsłabsze państwa, nagrażające jej drogę na zachód. Tem się tłumaczy to, że Rząd Łotewski zrobił wszystko co mogła aby nie stracić sobie Joffego, że pospieszył się z zawarciem pokoju i że reformował wszelkie oddziały partyzanckie rosyjskie, działające na froncie Łotewskim w śladach bolszewików /między innymi oddział płk. TALAŁKI KIMLSZKA/. Teraz po klęsce zadanej przez wojska polskie bolszewikom, Łotwa oddycha swobodniej, czuje się silniejszą i więcej odporną przeciwko niebezpieczeństwu bolszewizmu, płynącemu z zewnątrz jak z wewnątrz.

Dnia 6/IX została zakończona w Rydze konferencja państw Bałtyckich. W konferencji w początku brało udział pięć państw: Polska, Finlandja, Estonia, Łotwa i Litwa. Później dopuszczono jeszcze delegację Ukraińską. Przeciwno dopuszczeniu Ukrainy głosowała tylko Litwa, obawiając się narzutek się rosyjskiemu rządowi sowieckim.

Nagóle podczas obrad należał od Rosji Sowieckiej

były dwa państwa: Litwa i Finlandja. Finlandja dla tego, że wyczuwała, iż Rosja może jej dać lepsze warunki i warunki przy zawarciu pokoju, wzamian za niepodtrzymanie solidarności z Polską i ze związkimi państwami bałtyckimi. Litwa zaś dla tego, że w rękach Rosji spoczywała możność poszczenia litwinów do tych miejscowości, które, przez traktat z bolszewikami zawarty, zostały przyznane Litwie, a z których bolszewickie wojska ustępować musiały.

Polska, Estonia, Łotwa i Ukraina zdecydowanie swoich władz do urealniczenia związku państw bałtyckich.

Konferencja trwała 6 tygodni i powzięła cały szereg postanowień, uchwał i konwencji, z których najważniejszemi są:

- 1/ układ polityczny, który ma być ratyfikowany 15. grudnia r. b. i który wejdzie w życie nawet wówczas, gdyby jedno z państw, biorące udział w związku nie chciało ratyfikować.
- 2/ konwencja o obywatelstwie, opieki i osiedleniu,
- 3/ konwencja o arbitrażu wzorowana na konwencji habsburskiej,
- 4/ postanowienie utworzenia wspólnej rady ekonomicznej,
- 5/ konwencja sanitarna,
- 6/ postanowienie utworzenia wspólnego biura sanitarnego,
- 7/ konwencja o ochronie praw autorskich,
- 8/ postanowienie utworzenia wspólnego biura kultury i sztuki,
- 9/ układ, dotyczący utworzenia wspólnego biura propagandy,
- 10/ konwencja o wydaniu przestępców kryminalnych,

11/ postanowienie utworzenia stałej Rady Delegatów Pełnomocnych konferujących państw, której zadaniem będzie wykonanie prac poprzedniej konferencji i przygotowanie prac następnej.

12/ co się tyczy spraw wojennych to Litwa z góry sobie zastrzegła, że w komisji wojskowej udziału brać nie będzie wskutek tego, obradowano bez niej.

Komisja wojskowa łącznie z komisją polityczną przyjęła cały szereg wytycznych i wniosków, które posłużą, jako podstawowy materiał do obrad stałej Komisji Wojskowej. Polska, Estonia i Litwa w zasadzie przyznały sobie nawzajem dla celów wojskowych używalność portów, warsztatów i t.p. Szczegółowo sprawę powyższą rozpozna Stała Komisja Wojskowa, która po raz pierwszy ma się zebrać 20. września r.b. w Rydze.

Konferencja uwidoczniła jaskrawo niesamodzielną politykę litewską, wpływy Niemiec i Rosji Sowieckiej na Litwę, bezpodstawność zarzutów, kierowanych przez litwinów pod adresem polskim, oraz chwiejność Litwy w stosunku do Związku Państw Bałtyckich.

Polskę z Finlandją już od dawna łączyły stosunki zyciowe. Ostatnia konferencja zbliżyła Polskę z Estonją i Lotwą i wzmożła wpływy Polski na dalszy rozwój Związku Państw Bałtyckich.

W związku z konferencją pokojową polsko-bolszewicką, mającą się zebrać w Rydze, Litwa zgodziła się na wszelkie wymagania rządu sowieckiego stosujących się do lokalu i innych potrzeb delegacji bolszewickiej i ułatwiła w ten sposób możliwie szybkie spotkanie się obydwóch delegacji w Rydze.

Lotewska Konstytuanta ratyfikowała dnia 3/IX traktat pokojowy z Rosją Sowiecką.

FINLANDJA.

Nie dawno jeszcze zanosilo się na zerwanie rokowań pokojowych fińsko-bolszewickich w Dorpacie. Bolszewicy zgodzali się na oddanie Finlandji = Peczengi, ale żądali wzamian gęsto zamieszoną część Kareliji, na co delegacja fińska nie chciała się zgodzić. Rozycja była tem krytyczniejsza, że zawieszenie broni miało się ku końcowi i stan wojenny mógł się znów rozpocząć. Jednakże na ostatnich posiedzeniach rząd sowiecki zgodził się na ważne ustępstwa i odstąpił od wysuniętej poprzednio kompensaty terytorjalnej za Peczęgę, którą ostatecznie oddał Finlandji. Finlandja potrafiła więc wykorzystać moment odpowiedni w którym bolszewicy, pobici na froncie polskim potrzebowali wyteżyć tam właśnie wszystkie siły swoje, kosztem innych mniej ważnych frontów, i uzyskała od Rosji wygodne bardzo warunki. Można przypuszczać, że pokój między Rosją a Finlandją będzie zawarty w przeciągu kilku tygodni i że ta ostatnia zbrojnie nie wystąpi.

GENERALNY WODZWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 5129, dnia 21/1 1920 r.
Zat. Wydział

O C E N A .

Ciała polityka litewska znajduje się z jednej strony pod wpływem zupełnej zależności gospodarczej od Niemiec wobec braku własnej waluty i wpływającej stąd konieczności ścisłych stosunków handlowych / drzewo, len, i skóra za marki niemieckie / i wiary w nienaruszoną potęgę Niemiec, w ich przyjaźń dla swojego litewskiego Niderlandu, którego nie opuszczą w razie czego, z drugiej strony pod wpływem strachu przed Sowiecami, połączonym z ogromną wiarą w trwanie ich panowania w Rosji i w święte dotrzymanie przez nich traktatu litewsko-bolszewickiego. Stąd wynika przekonanie, że państwo litewska w pojęciu terytorjalnym i politycznym Rządu kowieńskiego opierać się może jedynie o Rosję i Niemcy, stanowiąc naturalnie pomiędzy nimi pomost, mając natomiast nieprzejednanego wroga w Polsce, która drogą czy to aneksji, czy to unji dąży do unicestwienia ludu litewskiego. Nieufność do Polski jest tak wielka, że obawiają się jakiegokolwiek umów z polakami przed zagwarantowaniem uznania przez nich wszelkich terytorjalnych aspiracji Litwy. Jako argumenty uzasadniające tę nieufność do polaków, którzy, jakoby nigdy nie dotrzymują słowa, litwini wysuwają przede wszystkim przekroczenie przez polaków linii demarkacyjnej Foch'a, i to w czasie, gdy wojska litewskie zaangażowane były przeciwko berseontczykom oraz sprawę

spóźnień oddania Wilna, kiedy litwini, jakoby z powodu powstrzymania ich przez wojska polskie nie mogli w czas nadążyć i uratować miasta od inwazji bolszewickiej, choć rozkaz oddania miasta Litwinom przez Nacz. Dow. W. P. już był zakomunikowany. Udują się oni poza tem nainnie, że Polska zastawszy terytorjum przyznane Litwie przez bolszewików zajęte przez wojska litewskie znajdzie się wobec faktu dokonanego i w obawie przed komplikacjami międzynarodowymi /Anglija/ respektować będzie neutralność nowych "granic" Litwy. Trzeba przyznać, że w najwyższym stopniu drażni litwinów ciągła abstynencja Polaków tamtejszych od udziału w życiu państwowem Litwy pomimo bardzo korzystnej pozycji, oraz podtrzymania przez Polskę działalności P. O. W., strzelców Nadwiślańskich i całej tej sieci konspiracyjnej samoobrony Polaków tamtejszych przeciwko szowinistycznemu terrorowi Rządu kowieńskiego. Nie wdając się w krytykę polityczną dotychczasowego pojmowania stosunku Polski do Litwy należy stwierdzić, że gdyby Polacy litewscy od początku istnienia rządów litewskich, miast ignorowania ich przyjeżdżali tłumnie posiadłości wojskowe i cywilne, za wnętrzem, charakter Litwy kowieńskiej już dzisiaj byłby zupełnie inny i szowinizm litewski przez przewagę inteligentnego żywiołu polskiego byłby się musiał znacznie zredukować. Litwa posiada obecnie garstkę inteligencji litewskiej, zdolnej do sprawowania wyższych funkcji państwowych a i w tej liczbie dużo jest elementów niepewnych.

Właścicielstwo litewskie nie okazuje naogół patrijotyzmu litewskiego i do Rządu swojego nie ma zaufania. Uważają swoich ministrów za amatorów. To też wrażenie, jakie robią

ci panowie nie przepychni się do wyrobienia w sobie pojęcia o ich rządach. Dużo jest wśród nich ludzi młodych, niedoświadczonych i naiwnych. Są to fanatycy o dobrej części woli, lecz o nadzwyczaj ciasnym widnokręgu politycznym. Najgorzej przedstawiają się stosunki w sejmie, gdzie większość mają chrześcijańscy demokraci, partja zaślepiomych ultra-szowinistycznych i polakożerczych księży litwinów. Do nich należy minister spraw zagranicznych, dr. PURICKI, chytry intrygant i prusofil, oraz marszałek sejmowy STULCINSKI = osobistość mocno podejrzana i ograniczona. Znacznie bardziej umiarkowaną politykę prowadzą ludowcy, do których należy premier GRIMLUS i z którymi głównie prowadzą rokowania polacy miejscowi, i którzy też są zwolennikami t. zw. autonomji kantonalnej Wileńszczyzny. Najbardziej ugodowo w stosunku do polaków usposobieni są socjaldemokraci, jednak głównie z przyczyn orientacji swojej ciągnącej ku międzynarodowce. Oni to chętnie podtrzymują skargi i protesty polaków w sejmie litewskim. Większość chrześcijańsko-demokratyczna jest jednak sztuczną i polega głównie na fałszerstwach wyborczych księży. Partja ta jest tak nienawidzoną w kraju, że ewentualna próba zmachu stanu mogłaby mieć pewne szanse powodzenia. Nawet bardzo wojowniczy w stosunku do polaków min. ŻUKAS w rozmowach prywatnych z miejscowymi polakami wyrażał się bardzo potępiająco o szkodliwym szowinizmie tej partji, uniemożliwiającym ugodę z Polską. To też ta partja najbardziej oddana jest ugodzie z bolszewikami.

Stan ekonomiczny Litwy przedstawia się obecnie bardzo zadowalające, jednak radykalna polityka agrarna tak odstra-

szą obywateli ziemskich od jakichkolwiek wkładów i meljoracji, że pomyślny ten stan już na przyszły rok ulegnie znacznemu pogorszeniu. W Kownie roi się od kupców niemieckich, którzy wywożą z Litwy co się da z wyjątkiem nagłów żywności, z powodu zakazu rządowego. Za złoto rosyjskie /3 miljon/ Litwa ma płacić zbożem. Misją koalicyjnym jednak tłómaczą litwini, że olbrzymie kontrybucje zboża przeznaczone na następne 2 lata pójdą na potrzeby wojennego wojska. Litwa co prawda długów obecnie nie ma, lecz również nie ma kredytu najmniejszego i operuje jedynie markami niemieckimi, dowód których w zupełności zależy od Niemiec. Anglija pomimo swojej przyjaźni dla Litwy - kredytu jej nie udziela. Podatki na Litwie są olbrzymie i ściąganie ich z nowozajętych terytoriów ogromnie rozgorycza ludność miejscową, którą również rozdrażnia używanie w stosunku do niej przez administrację litewską niezrozumiałego i znienawidzonego języka litewskiego. To też zewnętrzną litwinizacja /wywieszki, napisy i t.p./ jest zjawiskiem uderzającym powszechnie w oczy. Również powszechnym jest jednak fakt słabej umiejętności litwinów czytania i pisania we własnym języku. Szczerych zwolenników państwowości litewskiej litwini mają w miejscowym elemencie żydowskim, którego prawa są też bardzo rozległe /między innymi nazwy ulic w Kownie wydrukowane są po litewsku, po polsku i po żydowsku/. Litwini są przekonani, że wszyscy polacy na Litwie są tylko spolinizowanymi litwinami, i o ile są przeciwnikami państwowości litewskiej koncepcji rządu litewskiego, uważają ich za zdradców i sprzedawczyków. To też każdy polak z Litwy występujący wobec rządu kowieńskiego jako przeciwnik

stawiciel Polski ma z natury rzeczy trudne stanowisko i traktowany jest z niechęcią. Z tej samej przyczyny płynie nienawiść litwinów do Naczelnika Państwa.

Urzędy litewskie tak wojskowe jak i cywilne przedstawiają żywy obraz "bałaganu". Na prowincji dzieją się pod tym względem rzeczy operetkowe, podkopujące u ludności powagę państwa. Naocznie można było się przekonać o takim stosunku w ministerstwie obrony krajowej, do którego wchodzi i sztab generalny. Urząd mieści się zaledwie w kilku pokojach, nikt interesantów nie zatrzymuje, drzwi wszędzie są otwarte i roboty nie widać. To też sztab litewski nie ma pojęcia co się dzieje "na froncie" i wogóle o stosunkach armji słabo jest orjentowany. Stąd też płynie dziwny optymizm. Nastroj w wojsku o tyle się zmienił na lepsze, że bezpośrednie zetknięcie się żołnierzy litewskich z bolszewikami w Wilnie podziałało otrzeźwiająco. Dyscyplina jednak pomimo to jest marna i wartość bojowa jest nikłą, tembardziej, że korpus oficerski nie odpowiada swemu zadaniu.

ORDRE DE BATA

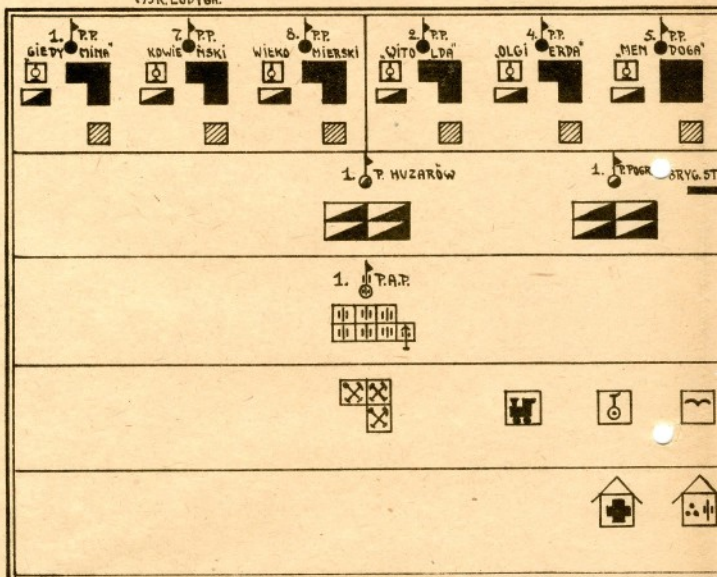
NACZELNE DOWÓDZTWO W.P.
[SZTAB GENERALNY]
ODDZ. II. EW. 6. N: 41253/II

NACZELNE

I.
DYW.
CJZR. ŁODYGA.

II.
DYW.

LEGENDA.

OGÓLNE

	3-CM. BAKONNY PUSK. PISCH		BAON INŻYNIER.		INTENDANTURA
	BAON ZAPAS.		ODDZ. POL. PANC.		SZPITAL POL.
	KONJ. K.M.		ODDZ. WELOC.		MAG. AMUNIC.
	SZW. KAW.		ODDZ. LOTN.		BAON KOLES.
	ODDZ. KONNYCH WYW.		AUTO-KOLUM.		ODDZ. CZOLEGÓW.
	BAT. ART. POL.		RADIO		
	BAT. ART. CIEŻ.				
	BAT. HAWBIC				

PIECHOTA: 41 BAONÓW

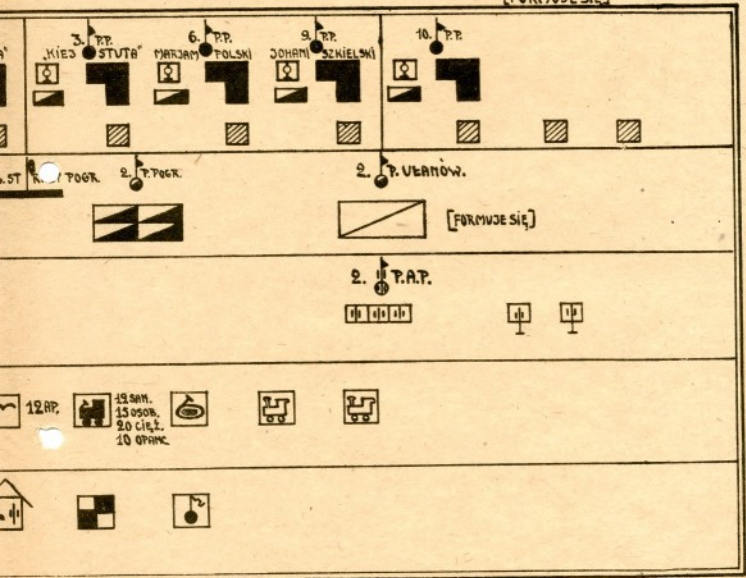
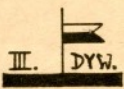
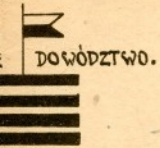
KAWALERJA: 4 SZWADR.

ARTYLERJA: 12 BATE

STRAŻ POGR.: 2 PUKI

RAJLA ARMII LITEWSKIEJ

1 ZAŁĄCZNIK.

E.M.

WÓW - 30.000 BAG. - 200 K.M.

ADR. - 500 SZABEL.

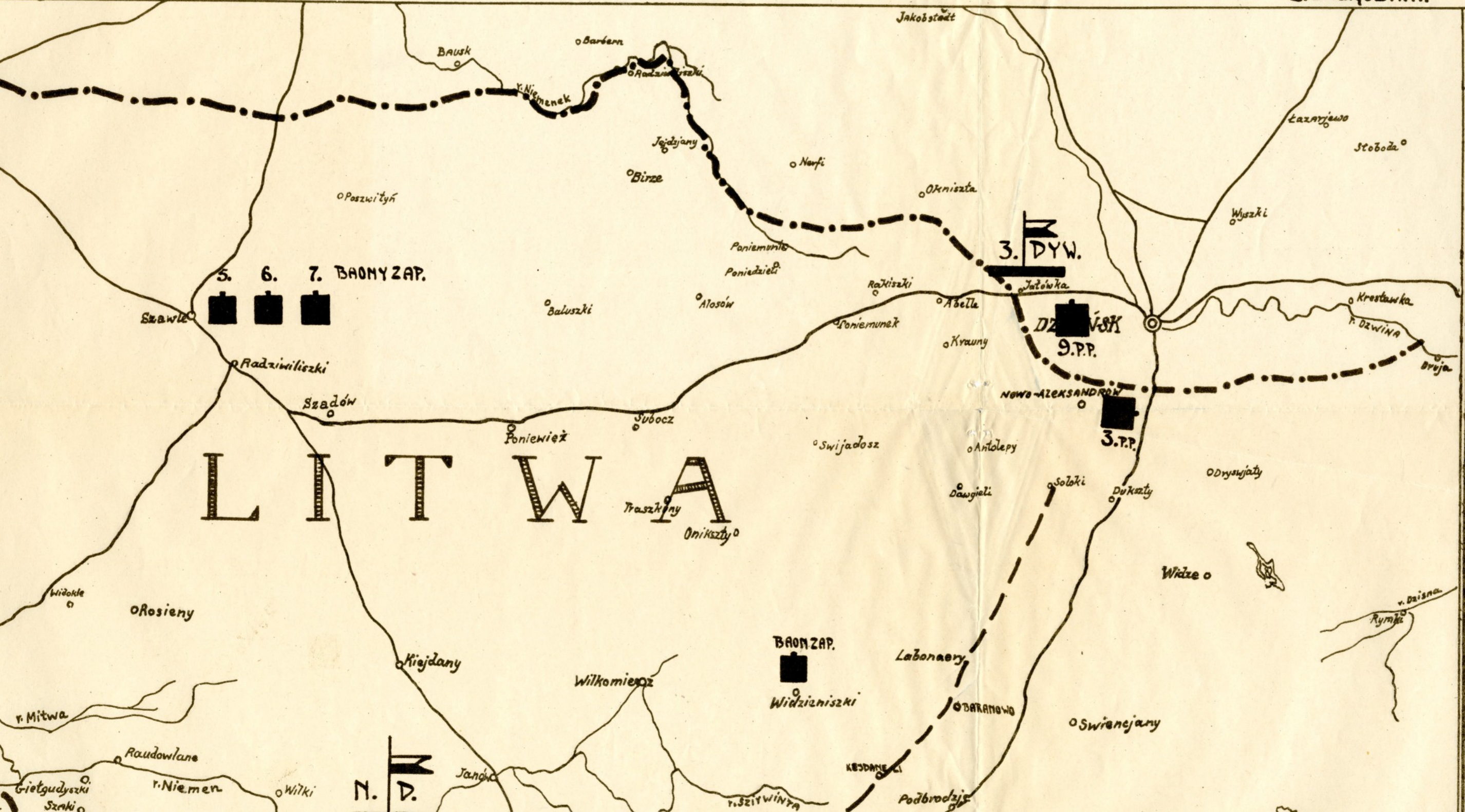
ATERCI - 100 PZIAŁ

EKI

GEN. DOWÓDZTWO W.P.
AD. GŁ. (GENERALNY)
1920/II.

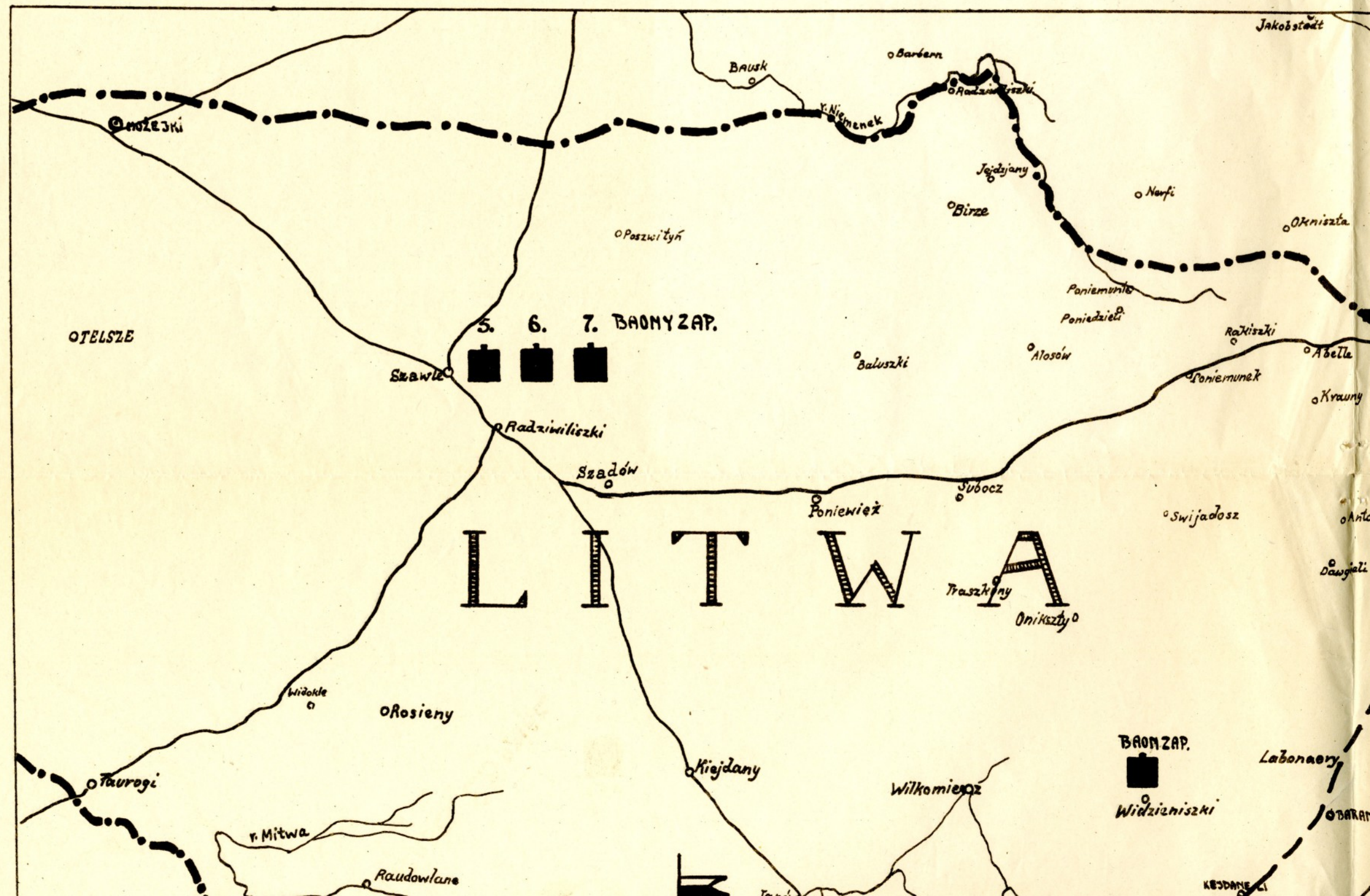
SYTUACJA WOJSK LITEWSKICH Z DNIA 15/IX 1920r.

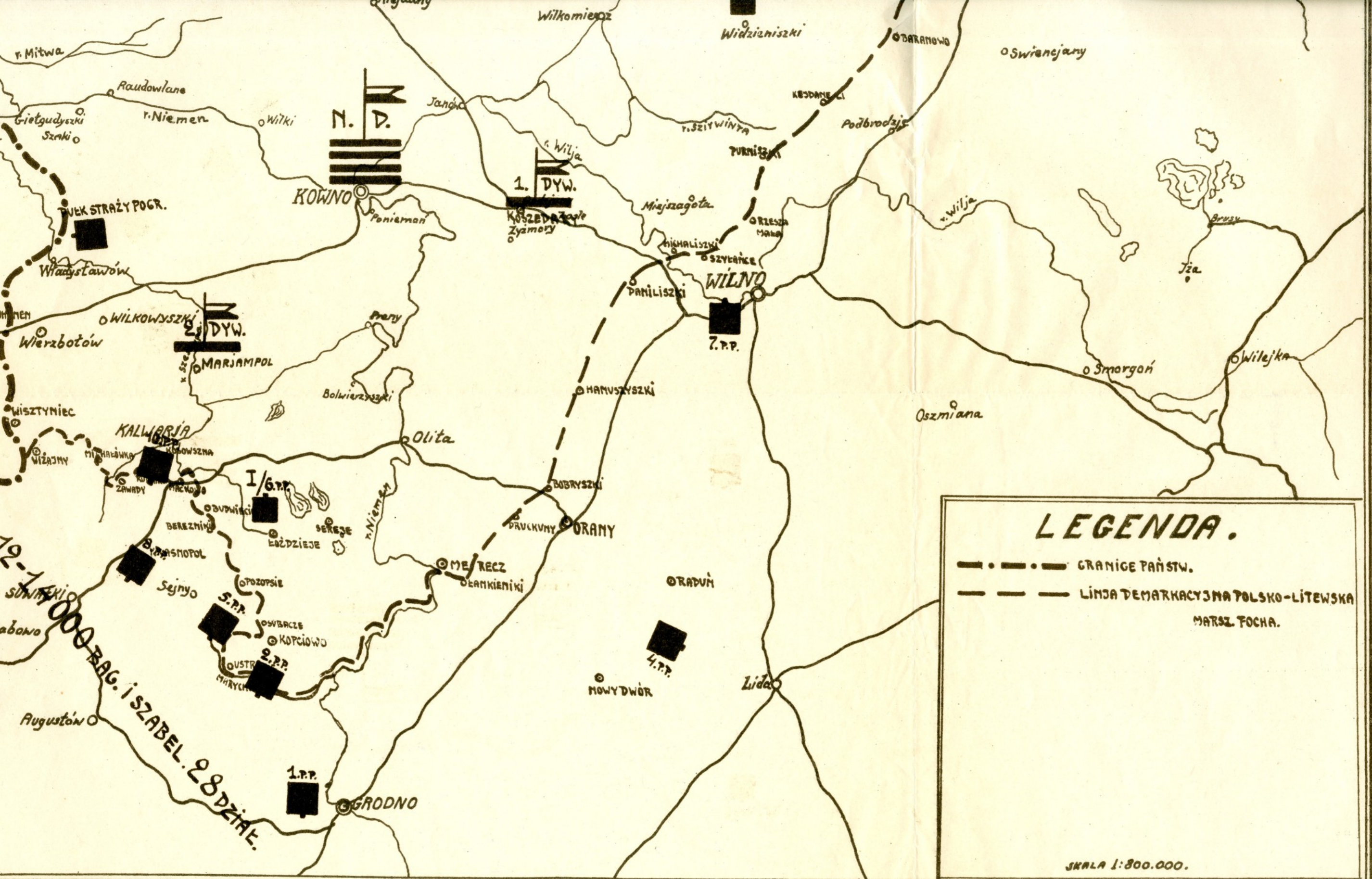
2. ZAŁĄCZNIK.

NACZELNE DOWÓDZTWO W.P.
(SZTAB GŁÓWNY)
W. NR. 41255 / II.

SYTUACJA WOJSK LITEWSKICH

LEGENDA.

- . — . — . — GRANICE PAŃSTW.
- - - - - LINIA DEMARKACYJNA POLSKO-LITEWSKA
- ■ ■ ■ ■ MARSZ. FOCHA.

SKALA 1:800.000.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

